

gående Röösgren, hviken just var den, som skulle visa, om han hade någon Förmans ordres till den af honom i tängelset begångne våldsamhet *). Om Röösgren genast, såsom jag begärde, blifvit deröfver hörd, hade nödig uplysning i detta ämne straxt vunnits; hvilket var min afsigt med frågans framställande äfven i ransakningsmålet **), för att sedan, om laglig anledning dertill förekom, vända min talan emot den, som befallningen gifvit ***). Sannolikt är likväl, att om Röösgren haft ordres till sitt förhållande inom fängelset, hade han väl, till sitt skyddande, i besvären till Kongl. Hofrätten sådant upgifvit, likasom han redan vid Tingsrätten föredde arresterings-orderne: och sedan Röösgren, utan att häröfver varda hörd, aflidit, var denna fråga, i afseende på Konungens Befallningshafvande, förfallen; ty skäligen kunde icke väntas, att Konungens Befallningshafvande, som förklarade sig ej förr än långt efteråt hafva ens alvetat, det pinliga förhör i häktet förelupit, skulle medgifva sig hafva dem anbefallt, enär våldsvärkaren sjelf sådant ej föreburit †). Icke eller kunde jag, utan

*) Detta är rättegångs-ordning. När man skall söka en uplysning emot någon; stämmer man icke honom, utan en annan, som i hans frånvaro skall gifva denna uplysning. Och om den stämde dör; så frågar man aldrig mer efter saken.

**) Hvilket ransaknings-mål? Det fanns, efter konstordets betydelse, blott ett sådant i hela samlingen, nemligen det om föregifvet myteri af Hr. Leyonmarck. Var det i detta mål, som Hr. Laurin framställde frågan om pisknings-ordres till Röösgren?

***) Se nyss förut noten: Detta är rättegångs-ordning.

†) Och dertill var frågan förfallen! Åklagaren var icke skyldig att framställa den mot dem hon angick, då hans remiss innehöll den? Han förklarar sig i stället, å deras väg-

någon angifvelse eller något bevis, en sådan talan emot Embetsmannen anställa ††).

Annå har jag ej fått del af den vid Stockholms Norra Förstads Kämnars-Rätt hållne, af Capitain Leyonmarck åberopade ransakning öfver Vaktmästaren Grönberg; men som Capitainen nu bifogat ett utdrag deraf, innehållande Jungfru Anna Lovisa Kysells vittnesmål emot Grönberg; deruti hon angifvit Landssekreteraren von Sydow att hafva varit tillstädes vid ett med Drängen Petter Andersson å Smedjegården hållet förhör, der fråga varit om hans Broders och föräldrars delaktighet i mordet på Helsingholmen, och slag af en karbas blifvit utdelte; alltså och då Capitainen yttrat sig kunna genom flera vittnen fullkomna bevisningen härom, och tillika äskat, det Advocat-Fiskals-Embetet måtte åläggas i denna del af saken utvärka stämning; äfvensom han, längre fram i skriften, sjelf begär stämning, så väl å Herr Landshöfdingen Friherre Edelcreutz som å Landssekreteraren von Sydow, för att komplettera undersökningen i andra delar af målet †††); anhåller jag vördsammast, att Höglofl. Kongl. Hofrätten tackes häröfver meddela utlåtande, och dervid pröfva, om det kan vara enskildt part eller dess ombud tillständigt, att inmänga sig i Advocat-Fiskalens embetstalan och densamma efter godtycke utsträcka, så ock, om den af kla-

nar, och undervisar dem, att de icke kunna medgifva, hvad han borde fråga dem!

††) Säger Hr. L. detta å Justitiæ-Ombudsmannens vägnar, som befällt honom att anställa en sådan talan; lagt honom orden i munnen? Är det af honom, som Hr. L. fått tillåtelse att nedlägga hans talan?

†††) Nej, icke i andra delar af målet, utan just i desamma, som åklagaren bordt söka få kompletterade — och icke i annan händelse, än om åklagaren ej anbefalldes att utvärka stämning.

ganden föreslagne ytterligare behandling, både inom och utöfver gränsen af Herr Justitiæ-Ombudsmannens remiss, i fall den varder Advocat-Fiskals Embetet ålagd, bör, i målets nu varande och så långt framskridna skick, verkställas med eller utan formaliteten af stämning; hvilken dock, om den pröfves nödig, icke, emot 40 momentet af Kongl. Förklaringen den 23 Mars 1807, som jag efter hittills godkänd tillämpning ansett och ännu anser sträcka sig äfven till Konungens Befallningshafvande, lärer kunna den enskilda parten beviljas; helst alla de ämnen, som han i sin skrift anfört, innefatta, egenskap af förmenta embetsbrott, derå, enligt samma lag-förklaring, han ej äger föra talan; hvilket ock torde gälla i afseende på förrberörde nya angivelse mot Herr Landssekreteraren von Sydow, enär den icke angår Herr Capitainen Leyonmarcks hufvudmän, utan mördaren Petter Andersson, för hvilken, medan han lefde, Capitainen ej varit laga ombud, än mindre, efter hans död kan å hans vägnar föra talan; icke eller är berättigad att bevaka samhällets allmänna rätt, den han till pretext föreburit *). Men om

*) Man ser, att prenter icke duga inför Hr. Laurin. Det besynnerliga är blott, att Hr. Leyonmarck skall hafva nyttjat till pretext en sak, som han aldrig nämnt. Aldrig har han sagt sig bevaka samhällets allmänna rätt, ehuru han kanske velat begagnas den. Han har helt enkelt trott, att en miss-handlad äger få sin förfördelare straffad, på sitt eget påstående. Häril ligger visserligen också en samhällets allmänna rätt — och man borde tro, att den kan begagnas, då ingen lag sådant förbjuder. Roligt blir det att se, om nu alla Embetsmän förklaras för domare och således ställas under samma skydd mot enskild åttalan, hvarunder 1807 års Lag-förklaring ställt endast domare.

Att påstå detta, är likväl icke nog för Hr. Laurin. Han vill ej blott, att stämning skall

Kongl. Hofrätten, som enligt högstberörde författning äger bestämma formen för allmänna åklagarens talan emot embetsmän, pröfvar, att undersökning i detta ämne skall ske efter föregången stämning, bör den af Advocat-Fiskalen utverkas; och jag yrkar då, att Capitainen måtte genast åläggas upgifva de vittnen, hvarmed han tror sig kunna bevisningen i denna del fullkomna, så att de tillika må instämmas. **)

Hvad angår den af Capitain Leyonmarck gjorde anmärkning emot Konungens Befallningshafvande, för underlåten tillsyn öfver fängelset, eller dess vanvårdande; så hade Herr Justitiæ-Ombudsmannen ej anbefallt någon sådan talan i den Remiss, som låg till grund för min åtgärd ***); och jag hemställer ödmjukast, om den delen af Landshöfdinge-Embetsutöfning, som rör inspectionen öfver fängelserna, kan höra till Kongl. Hofrättens befattning och doms rätt †).

vägras; han vill, att icke ens påstående skola pröfvas, som göras utan stämning. Den Kongl. Förklaringen nöjer sig att låta saken nedläggas, om allmänt åttal ej finnes äga rum, och säger ingalunda, att enskild part ej skall få bevaka sin rätt och göra påstående om straff, då allmänt åttal sker.

**) Men hvad säger åklagaren sjelf härom? Är det honom likgiltigt, om stämning utverkas eller icke?

**) Gör det då icke an att sträcka sin talan till något, som ej finnes i remissen? — Vi tro aldrig, att det kan vara förbudet — dock att åttalet, i sådant fall, ej sker på remissens ansvar. Att nedlägga, hvad som blifvit remitteradt, det blott anse vi för olofligt, (se ofvanföre).

För öfrigt anmärkes, att Hr. L. också hade fått af Kongl. Hofrätten en remiss å handlagarne, och att efter en sådan remiss aldrig något hinder kan finnes att anställa all befogad talan, helst Kongl. Hofrätten i sådane fall alltid är skyldig att sjelfkräfd göra rättvisa. †) Ja se, den frågan är vigtig. Hofrätten en-

Det af Capitainen gjorde påstående, att både Herr Landshöfdingen och Landssekreteraren genast borde i häkte träda, och utur fängelset sig förklara, kan jag å Embetets vägnar icke understödja, såsom, efter min tanka, både olagligt och onödigt, enär, efter det af mig i slutpåståendet återopade lagrum, desse Embetsmäns ansvar i det högsta ej lärer kunna gå längre än till embetets förlust, om än Kongl. Hofrätten skulle besluta actionens utsträckning till de af Capitainen väckte frågor, som ej äro till åtal remitterade *).

Tillämpningen af 20 Capitl. 7 §. Missgernings-Balken till förevarande mål, anser jag vara oriktigt, sakna laglig grund och förutsätta en egenvillig lagtolkning. All vidare vederläggning, än den Konungens Befallningshafvande redan i dess förklaring andragit, synes öfversködig **). Om lagstiftarens mening och afsigt varit, att den i 7 och 8 §§. af nyssnämnde Capitel stadgade bestraffning, för sjelfva våldsverkaren, skulle lämpas äfven till Domare och Befallningshafvande, ***) som i detta afse-

sam är domstol öfver Konungens Befallningshafvandes embetsbrott. Höra nu brott i inspectionen öfver fängelserna icke till Hofrättens befattning och domsrätt; så finnes ingen domstol öfver dessa brott. Se der höjden af konst att excipera forum..

*) Om Kongl. Hofrätten skulle besluta en sådan utsträckning: — då nemligen denna domstol är skyldig, ovillkorligt skyldig, att sjelfkraft göra rättvisa! Undersök då, Herr åklagare, först, hvad som är rätt, säg er mening, om det påstådda bör vinna afseende, och inrätta derefter ert eget påstående, huru långt actionen bör utsträckas.

**) Och visserligen icke behörig af den allmänna åklagaren, så vida han ej är satt till de anklagades ombud.

***) När de nemligen äro sjelfva våldsverkaren. Eller få de aldrig vara det? Få de aldrig så anses, om de äro det, om de just

ende finnas hafva embetsmagten missbrukat, hade sådant ofelbart någorstädes i lagen varit uttryckt: och då hade stadgandet i 57 §. af 17 Capitl. Rättegångs-Balken ej varit af den lydelse, det nu är †). På sådan grund har jag ej längesedan, i ett likartadt mål, der enskilde parten äfven hade yrkat edsöres straff, ††) förklarat mig ej kunna i detta påstående deltaga, utan ansett gerningen för ett svårt embetsbrott och påstått ansvar, liksom här, efter 1 Cap. 12 §. 1 momentet Rättegångs-Balken, som, efter målets omständigheter, dem endast Domaren äger att pröfva, †††) kan

i detta afseende embetsmakten missbrukat?

†) Med andra ord: Det skulle icke funnits en särskild lag mot tortur, föröfvad af Domare och Befallningshafvande, sedan det allmänna straffet för tortur en gång var utsatt, om lagen velat hafva Domare och Befallningshafvande straffade lika med andra för detta brott. Ingen strid härom. Men när häraf skall följa, att Domare och Befallningshafvande ej heller för brott genom häktande kunna straffas lika med andra; då möter den lilla svårigheten, att i sådant fall ingen lag mot detta brott, föröfvadt af Domare och Befallningshafvande, finnes, och att således just motsatsen tyckes följa, nemligen att de måste, i detta fall, straffas lika med andra — eller ock hafva frihet att ostraffade begå dessa grofva brott. — Mätte våra läsare studera lagen och se med egna ögon, om våra uppgifter och våra slutledningar hålla prof.

††) Hvad de enskilda parterna likväl tillåta sig! Äfven denne hade således gripit Hr. L. i embetet och yrkat straff. Kunna de då aldrig låta lära sig att lemna sina anspråk i Hr. L:s händer?

†††) Och emedan endast domaren äger pröfva, kan Hr. L. eller någon annan icke hafva en mening att föreslå domaren. Det blir då än mera förmätet, att vilja pröfva sjelfva domarens pröfning. Få se, hvad man vågar. Man skall imedlertid ombugsa sig efter orsaken till detta: endast domaren, och begrundas, om icke tilläfventyrs något anspråk

gälla till och med afsättning ifrån Embetet för alltid. *) Kongl. Hofrätten stannade då vid minsta ansvarsgraden, eller penningböter, till Ett hundra daler silfvermynt **). Jag underställde målet Kongl. Maj:ts pröfning och afbidar ännu dess nådiga utslag ***). Imedlertid har jag här följt samma grundsats vid lagens tillämpning, och äfven här öfverlemnadt till Domaren att, vid ansvarsbestämmande, pröfva detta målets serskilda omständigheter.

Sluteligen kan jag ej undgå att fästa Kongl. Hofrättens upmärksamhet vid det sätt, Herr Capitainen Leyonmarck nyttjat i sjelfva framställningen af sine anmärkningar och påståenden, hvilket skriftsätt inför en domstol jag anser vara högst oanständigt och vanvördeligt och hvartill äfven må räknas påståendet om arrest och edsöres straff, som ej kan vara gjort i annan afsigt, än att smäda och missfirma Embetsmännen, †)

på inspiration kan ligga till grund för detta domarens anspråk på uteslutande förnuft i vissa fall. Lagen är ingalunda klar i denna del. Den säger väl stundom: pröfve domaren; men aldrig: endast domaren.

*) Hvad tror Hr. åklagaren sjelf att det kan gälla i närvarande fall? Frågom honom icke. Han vill ej förnärma domarens pröfningsrätt. Han kunde göra skandal. Han kunde misshaga. Bevare honom Gud!

***) Saken är således klar. Hundrade daler, har ju domaren en gång sagt — och det i kraft af den makt, hyarmed endast han pröfvar.

****) Hvad är det, som Hr. åklagaren underställt? Var han missnöjd med pröfningen? Men huru kunde han det, han, som fränkänner sig all rätt att sjelf pröfva?

†) Gud vet — det är nästan värre, än smäda och missfirma. Hvem vill ej heldre smädas än straffas? Att säga sin nästa: du är en våldsverkare, visserligen är det att miss-

samt deras värde i allmänna omdömet nedsätta ††); då likväl hvar och en part, äfven den orätt lidande, är pliktig att i tal och skrift visa andra tillbörlig aktning †††). Jag påstår alltså, att Capitainen Leyonmarck, för sitt missfirmeliga skriftsätt emot sina vederparter, Herr Landshöfdingen Friherre Edelcreutz och Landssekreteraren von Sydow, bör, enligt 14 Capitl. 7 §. Rättegångs-Balken, dömas till det belopp af penningböter, som Kongl. Hofrätten skäligen pröfvar.

Capitainen har ock i omförmälte sin skrift på ett smädeligt sätt klandrat min handläggning vid målet och gjort mig, såsom Actor Publicus, svåra tillmälen af upsåteligt fel och efterlåtenhet i embetet, samt vrångvisa motiver dertill; en beskyllning, den jag under min tjugu-åriga tjenstetid †*) aldrig ådragit mig, och som jag hoppas †**) äfven här skall finnas vara ogrundad.

Jag hemställer derföre, om icke Capitainen Leyonmarck för mitt missfirmande i och för Embetet bör efter sistnämnde

firma honom. Men att bevisa, hvad man sagt, är att ännu svårare missfirma. Det finnes ett skriftsätt, som i denna väg är alldeles olideligt. Må ingen af oss, käre läsare, råka ut för dess grusliga hugg!

††) Ja, nedsättom aldrig någons värde. Må den ene vara lika god som den andre. Det upmuntrar. Det väcker ädel täflan. Förfölj om blott ett slags folk: dem, som smäda och missfirma så, som nyss sades.

†††) Ja, tillbörlig aktning. Den finner mången helt naturlig och lätt. Det är en simpel rättvisa, tycker man. Likväl bedrager man sig understundom. Det är ej alltid lätt att visa tillbörlig aktning. Vet du väl, läsare, hvilket slag deraf som är svårast? Jo, att akta den saklös, som saker är. Det går mot sjelfva domare-eden.

†*) Huru många åtal lika heskaffade med detta, kan väl Hr. L. hafva fört under de tjugu åren?

†**) Hoppas är för litet segdt.

Iagram, jemfördt med 18 Capitl. 8 § Miss-gernings-Balken, *) till ansvar fällas. Stock-kolm den 16 December 1820.

E. P. LAURIN.

Att förestående afskrift är lika lydande med det uti Kongl. Svea Hofrätts Advocat-Fiskals-Contour förvarade Concept-Memorial, betygar

J. G. JERSTRÖM.

Ord. Cancellist i Kongl. Sv. Hofrätt och Amanuens i Adv. Fiskals-Contoret.

*) Denna lag talar om 50 daler eller mera till 100 daler och afbön — och säger derefter: gå the ord & heder och ära; böte dubbelt och miste äran. — God natt, Herr Leyonmarck. Ni mister äran, eller åtminstone gör Ni Herr Laurin afbön inför Kongl. Hofrätten. Lycka är, att Sverige vet, hvarföre detta vederfares Er. Det är alltid ledsamare, när sådant först efteråt blir bekant.

UTLÄNDSKA NYHETER.

England. Den 23 Jan. öppnade Konungen parlamentet. Man hade utspridt, att H. M. på vägen dit skulle komma att misshandlas af folket och att detta skulle understödja Ministrarna i deras bemödande att göra sig ombärliga och bibehålla sina platser. Detta inträffade dock icke; man hörde blott några rop af: The Queen! Konungens tal innehöll hufvudsakligen: att förhållandet till främmande makter vore högst vänskapligt och att H. M. med bedröfvelse skulle se, om de nya händelserne i Italien komme att leda till lugnets störande der; att H. M. tackade Underhuset för Bevillningen, (hvilket egentligen bordt ske vid parlamentets uplösning,) hvarvid anmärktes, att det 1814 för Prinsessan af Wales beviljade anslag uphörde med den afslidna Konungens död, hvarföre H. M. imedertid enligt laglig autorisation anvisat förskottsvis, och proposition om nytt anslag skulle nu föreläggas huset; att allmänna förlägenheten minskats under förlidet 32; att nöden, som föranledt temporära oroligheter, också snart skulle hälfas genom det fasta förtroende samt de kärliga och lojala tänkesätt för H. M. ts person och regering, hvarpå H. M. nyligen fått så många bevis från alla delar af riket o. s. v. — Adress

till svar på det Kongl. talet föreslogs efter vanligheten och gick igenom utan votering, sedan Grefve Grey deremot gjort anmärkningar, i synnerhet deröfver att sista session slöts utan Kongl. tack-sägelse för Bevillningen. Lord Holland drog in Neapolitanska ärenderna i discussionen och trodde, att Regeringen, om hon med värma förkastade allsändtlighet mot Neapel, med lätthet kunnat, genom en fast förklaring, afstyra Österrikes inblandande deri, m. m. Grefve Liverpool undvek att svara på frågan i dess vidd och ville, att Lorden skulle göra motion om underrättelse i något speeielt fall. L. Holland ville hafva blott ett enkelt Ja eller Nej, och då detta nekades, lyckönskade han Gr. L. att höra till en administration, hvars göromål voro så invicklade, att dess hufvudman hvarken med ja eller nej kunde besvara ett par enkla frågor. L. Ellenborough ville veta, i hvad ord en sådan föreställning till Österrikiska kabinettet hade bordt vara upställd. Det enda verk-samma sätt att fordra redo af en Kejsare, vore genom en General i spetsen för en armée.

I Underhuset upstod en häftig debatt om Kongl. talet, och några ledamöter förkunnade motion angående Drottningens uteslutande ur Kyrkobönerna m. m. — Den 24 förkunnade Marquisen af Tavistock en motion om undersökning, angående proceduren mot Drottningen. En mängd adresser i detta ändamål framlades och föranledde häftiga debatter, under hvilka Lord Castlereagh förklarade Konungens orubbliga beslut, att utesluta Drottningens namn. (The Times säger, att Ministrarne ville på ett oförvarligt sätt kasta på Mon-arken allt det förhatliga i saken). Petitionerne med tadel öfver processen mot Drottningen, och med anhållan om hennes namns införande i bö-nerna, inkomma till Underhuset i så stor mängd och från så betydande corporationer, att någon motion i anledning deraf icke troddes så snart förestå. De tryckas alla, sedan Gen. Wilson anmärkt, att i Hofstidningen upptagas endast ultra-loyala adresser.

Den 24 förklarade Castl., att under sistlidne ses-sion Ministrarne återtagit billen mot Drottningen, utan afsigt att börja någon ny procedur (hör! hör!) och Ministrarne fortforo ännu i samma beslut (skratt). Brougham frågade, om icke blott all vidare rättegång skulle uphöra, utan äfven allt slags straff, som endast kunnat träffa Drottningen, i händelse hon blifvit öfvertygad. Äfven i Underhuset vankades skarpa anmärkningar, angående Neapel-ska affäirerna; och Ministrarne måste använda hela deras skicklighet, för att undvika att svara. L. Castl.

förklarade dock utan betänkaude, att Konungen icke hållt någon del i Konungens af Neapel inbjudande till Laybach. R. Wilson ansåg en öppen fiendtlighet redan vara mot Neapel begången den genom att en dess Minister blifvit tillbakaskickad. Hvar igenom kunde detta rättfärdigas? L. Castl. sade, att en statsförändring föregått i Neapel under ganska mysteriösa omständigheter, understödd af en i Italien ganska vidt utgrenad sect, hvars ändamål möjligen är att omstörta alla särskilda regeringar söder om Alperna och förena dem i en makt. Granustater torde hafva en rätt att till sin egen säkerhet blanda sig i sådant. Wilson ville åtminstone veta, om icke en fiendtlig afsigt mot Neapels konstitutionella auctoriteter låg till grund för dess Ministers bortvisande, hvilket nekades af L. Castl. Derpå upstod allvarsam fråga, huruvida England fått hvad det har att fordra af Österrike. Sir Heron anmärkte: Österrike kommer icke att synnerligen delicat behandla frågan om Neapel, och sålunda kunde en sjelfständig nation vara tillintet gjord innan vi vågat intercedera för henne. Våra förfäder skulle ej hafva behandlat saken med en sådan falsk dalikatess; de skulle genast hafva skickat en flotta att skydda en gammal bundsförvandt; men Ministrarne hafva nu så utarmat landet, att det icke utan sina financers omedelbara ruin kan ingå i krig. Hume sade: det är lätt att pröfva vår goda vilja mot Neapel. Har den ifrån Neapel begärda försändning af gevär blifvit tillåten? Ministrarne hade icke hört talas om någon begäran ifrån Neapel i detta afseende. (Debatterna i öfverhuset om detta ämne hafva varit af stort interesse, men så vidlyftiga, att de icke kunna intagas) — L. Castl. förkunnade motion i afseende på stats-anslag till Drottningen.

Bland de märkvärdiga ämnen som förekommit i Öfverhuset är äfven frågan om det redan bekanta skingrandet af en i Dublin hållen församling till voterande af en petition. Hertigen af Leinster har förkunnat motion i ämnet.

D 26 invände i Underhuset Hr. Knatchbull emot alla petitionernas tryckande, att det var en onödig, ofantlig utgift. Lord Milton betygade sin glädje öfver denna förklaring, att man borde spara på alla sätt, emedan Hr. K. på samma grund väl borde begripa, att det af honom bekläddt embete, såsom Öfver-upbördsman för land-taxan i Kent, vore öfverflödigt, och lönen således skäligen kunde sparas. — Hobbouse drog fram 4 petitioner, om återställande af Drottningens namn i Kyrkobönerne, om parlaments-reform och om

Ministrarnes afskedande. Huru detta sednare skulle genomdrivas, visste han icke. Fordom nedlade en Minister sitt embete, då han råkat in i minoriteten; men så bruktes icke nu, ty han påminte sig, att Ministrarne sagt sig vilja nedlägga sina embeten för att genomdriva inkomst taxan; men de hade gått miste om taxan och ändock behållit sina embeten; nu, då de förlorat billen mot Drottningen, såg man dem ändock här, och om de äfven denna afton skulle råka i minoriteten, så tviflade han ändock icke, att Huset skulle hafva det nöjet att i morgon åter se dem på sina platser; ty de syntes hafva beslutit, att ej blott behålla dem i sin lifstid, utan ock efter sin saliga händanfärd, lemna dem åt sina Exekutorer, Administratorer och curatorers (skrat). Enligt hans mening, fanns ingen ting annat som kunde rädda landet, än deras afsättande.

Neapel. Man visste icke, huruvida parlamentet verkligen skulle åtskiljas d. 31 Jan., då sessionen var till ända, eller om sessionen skulle förlängas. — Pr. Regenten har sanctionerat parlaments-beslutet om hazard-spels afskaffande. — Krigs-rätten i Palermo är, "efter lugnets fullkomliga återställande på Sicilien," upphäfvon, sedan den, genom de commenderande Generalernas moderation, aldrig varit i verksamhet. De ännu arresterade insurgenter komma att dömas af ordinarie domstolarne.

Hert. af Gallo har verkligen blifvit kvarhållen i Görz, under police-opsigt. Furst Ruffo leder Neapelska ärenderna i Laybach. — En Engelsk Öfverste skall hafva tillbjudit sig att skaffa Neap. regeringen 2000 man hjälptruppar. — Parlamentet har beslutit, att intet åtal äger rum mot Gen. Nasselli och Church. — Från Carbonari i Norra Italien, i synnerhet i Piemontesiska arméen, skola gynnande underrättelser hafva inlupit i Neapel.

Tyskland. En ny förstärkning af 30,000 man skall gå från Österrike till Italien, der arméen allt mer sättes på krigsfot och troddes i slutet af Jan. concentrera sig omkring Po. (Man vet icke, hvad tro man skall sätta till Franska underrättelser, som innebålla, att arméen redan satt sig i rörelse och besatt Ravenna, samt att Hert. af Gallo sitter på citadellet i Mantua).

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 15 Februarii.

Sine ira, studio et metu.

Några ord om Argus och Publiciteten.)*

(Forts. fr. N:o 117.)

Med publicitet, *offentlighet i det offentliga*, såsom Argus sjelf kallar den, torde väl icke böra menas något annat, än rättigheten att veta allt, som angår allmänna ärender, omöjligheten att i ett sådant ärende företaga

*) Med alltid samma vördnad för den erkända öfverlägsenheten, betyga vi, att ett sådant svar, som Argus gifvit oss, skulle varit oss omöjligt att gifva. En egen förmåga fordrar det, att efter en sådan lex, som han fått, icke känna behof att rättfärdiga sig på annat sätt, än med ett hånande och plumpt joller. Det fordrar lika afgjordt förhåfvande öfver läsare, som öfver motståndare. Skilje detta, hvem som kan, från förakt för förnuft och rätt.

Vi tacka den väldiga motståndaren för hans concert, och önska oss ingen ting bättre än att hos honom göra oss förtjenta af flera dylika. Ödet gör rättvisa. Man röjer sig, utan att tänka derpå. Vi hafva sjelfmant tillstått, att det ej är utan harm, som vi angripit honom. Känslan har då framträdt 2 ömse sidor — hvarje förståndig betraktare gör båda de stridandes bekantskap. Vi äro nöjda att dömas på de facta, som ligga för honom. Må han icke glöma att afgöra, hvem det är, som har anlag att förhärda sig mot sanningen, eller om det är bättre att till förklaringsgrund antaga den grad af egenkärlek, som förblindar sjelfva förståndet och gör sanningens förnekande upriktligt.

något, som icke får komma till allmän kännedom. Efter detta begrepp är det brist på publicitet, så snart något ämne hos någon statens auctoritet får förekomma, utan att hvarje medborgare äger tilltvinga sig underrättelse om dess behandling. Argus åter mäter publiciteten efter antalet af dem, till hvilkas kunskap ett sådant ärende verkligen kommer. För honom finnes publicitet endast i den mån, hvarje medborgare vet det, som han kan få veta.

Skilnaden imellan dessa begrepp är den, att då efter det ena hvar och en lätteligen kan erfara, hvad publicitet som finnes, kan åter efter det andra ingen meniska demonstrera, huru stor den är, och när den är stor nog eller icke. En tryckfrihet, sträckt till alla ämnen utan undantag, är det bestämda beviset för den högsta möjliga publicitet af förra slaget. För det andra slaget hvad bevis skall man väl söka? Några hundrade åhörare samlade på lagstiftande församlingens galerier, i domsalarne eller hvar helst man kan höra och se allmänna ärenders förvaltning? Vare

Hvad vi lärt af alltsammans, är att icke mer nyttja uttrycket "rättsinnig publicist." Detta uttryck är löjligt, såsom man ser; och Argus vet bäst, huru olämpligt det är. Slutligen bedja vi våra läsare anmärka, att re-negaters hätskhet mot en afsvuren lära ej alltid trygga dem mot återfall.

långt ifrån oss att förkasta detta medel till offentlighet! Men hvad betyder ett sådant antal af åhörare, dem händelsen tillåter att vara samlade på den punkt, der ärendet förehafves, emot antalet af rikets vettgiga medborgare, hos hvilka dock det allmänna tänkesättet måste hafva sitt säte?

All den publicitet, som i Europa finnes, är ett verk af *boktryckerikonsten*, ehuru litet fri den ock må hafva varit. Hvad skall då icke publiciteten blifva, när *tryckfrihet* fått vara i Europa någon tid? Skall man väl sedan önska sig tillbaka de tider, då tal för folksamlingar afgjorde allt genom ögonblickets intryck? Skall man föredraga detta framför den stora verkliga offentlighet, der bafvan för hela läsande världens blickar måste sväfva öfver hvarje talare, som i allmänt värf höjer sin röst inför äfven den minsta församling? Se der, å ena sidan, hvad offentlighet gör utan tryckfrihet, och å den andra, hvad tryckfrihet gör utan annan offentlighet.

Blotta rättigheten att göra all offentlig handling genom tryck bekant anse vi derföre vara i och för sig sjelf en verklig publicitet. Och vi anse den vara i de flesta fall tillräcklig att åstadkomma all den goda verkan af publiciteten. Ty den goda verkan är i våra ögon icke den, att de, som förvalta allmänna värf, frukta tadlet af en för tillfället åhörande eller skådande folksamling, men att de frukta och högakta det allmänna förnufts röst, för hvilket deras gerningar kunna framläggas, och som dömer i lugn, efter all nödig besinning, och sedan aldrig uphäfver sin dom.

Oss undfaller ej den i alla saker stora vigten af *lesvande* offentlighet i allmänna handlingar, af åhörarens sinnligt åskådliga närvaro, som så ofta lyfter den ädle talarens mod, binder deremot kånända ej sällan den låges och ovärdiges

läppar, men alltid förekommer hvarjehanda småaktigt oskick, tasslande utom protokollet, vederbörandes otillständiga beställsamhet med råd och faderliga förmaningar o. m. d. Men vi kunna ej förblanda allt detta med den verkan på nationens allmänna intresserande för dess angelägenheter, hvarom här är fråga. Detta kan ändock aldrig annorlunda tillvägbringas, än genom läsning. Friheten att allmängöra öfverläggningarne är det, som ensam kan begagnas för hela folkets uplysande; och denna frihet äga vi. Om denna frihet begagnas med all nödig omsorg och skyndsamhet (såsom visserligen aldrig hittills skett); så skall intet i Riksstånden fällt yttrande, som haft något inflytande på beslutet eller karakteriserat yttraren, undgå att blifva bekant för hvar och en, som bekymrar sig att veta det.

Den allmänna granskning, som här af upkommer, måste innan kort bringa på andra tankar äfven dem, hvilkas önsknings kunna vara emot öpnandet af Riksståndens dörrar för åhörare, bringa dem att inse, huru litet det gagnar äfven dem, att blott gifva sig utseende af fruktan för folkets ögon och öron, då man i sjelfva verket ingen ting kan dölja. Det lilla behaget af ett visst sjelfsvåld i sammankomsterna skall finnas vara hela summan af de fördelar, ledamöterna draga af sin instängning; och intet Stånd kan äga en pluralitet, som icke beqvamar sig att sakna detta behag heldre än blottställa sig för en oförtjent beskyllning om obscurantism.

Vare härmed imedlertid huru som helst; så uphöra vi dock icke att af sådana skäl betrakta tryckfriheten äfven i detta afseende såsom den verkliga publiciteten, och medgifva för ingen del, att blotta tillslutandet af våra Ständers samlingsrum är att jämföra med förhållandet hos de folkrepresen-

tationer utan offentlighet, hvilka med så stort skäl anses för de mest ändamålsvidriga inrättningar, man kan tänka sig. Ty dessa äro sådana, som med icke mindre sorgfällighet stänga sina archiver, än sina samlingsrum, och söka att med ogenomträngligt mörker hölja hela beredningen af de lagar, hvilka folket, blindt lydande, skall underkasta sig. Sådana har Sverige haft, ännu under den tid, då det kallade sig fritt; och mot sådana är det, man ifrar, då man i våra dagar hos främmande nationer yrkar på nödvändigheten af Kamrarnes offentliga sessioner.

Vi lemna derhän, huru högt man med rätta må värdera den mera pikanta formen af snabbskrifvares berättelser, än af protokollernas, och hvad inflytande således sessionsrummens öppnande må hafva på läsgrigheten. Men omöjligen kunna vi föreställa oss, att statens väl, allmänna bildningen och allmänna tänkesättets kontrollerande makt, publicitetens stora ändamål, bero af deras läsgirighet, som behöfva re- telsen af denna mer pikanta form, för att interessera sig i fäderneslandets angelägenheter. — Vi tro oss, med ett ord, kunna önska oss äfven denna publicitetens krydda, liksom mycket annat godt och nyttigt, utan att derföre misskänna, hvad vi äga, och förklara hela vår publicitet i lagstiftning för "hvarken möjlig eller verklig," — liksom det i intet fall är vår vana eller böjelse att göra något till odugligt derföre, att det kunde vara bättre.

Hvad åter angår offentligheten vid Domstolar; så tro vi dess inflytande på det allmänna lifvet och "nationalmedvetandets utbildning" vara vida mindre, än dess oskattbara vikt för rättsökandes säkerhet i hvarje enskild fall. Man kan icke utan en viss bäfvan inträda för en Domstol, som låter tillsluta sina dörrar efter oss. För-

gäfvos söker man i publiciteten en kontroll på domares förfarande, så länge man icke äger samma kontroll på hvad man sjelf yttrat eller hört sin motpart yttra inför dessa domare. Man vill åberopa sitt anförande — och det saknas i protokollerna — Domstolens ledamöter vitsorda ej, att detta anförande är gjordt. Eller protokollerna innehålla, att man medgifvit, hvad man dock nekar sig hafva medgifvit — och man dömes på detta medgifvande. Ingen makt kan tillintetgöra det; Domstolen äger vitsord att säga, hvad taladt och svaradt är.

Till skydd mot sådan våda gifves en enda utväg: offentlighet, fritt tillträde för hvar man att höra och se, hvad vid parters inställelse hos domstolar förelöper. Må det gerna också vara obestriddt, att denna offentlighet bidrager att väcka deltagande för likars angelägenheter och att göra domare mera upmärksamma på sitt kall. Men att sinnet för allmänna angelägenheter skall deraf särdeles mycket utbildas, derpå tvifla vi starkt. Åtminstone känna vi dertill vida kraftigare medel inom lagskipningens område. Det är det allmänna deltagandet i rättegångar af verklig nationell vikt, och den stora litterära publicitet, som fäster på dem allas upmärksamhet. Nationella kalla vi alla sådana rättegångar, som handla om bestraffande af brott mot nationen, hvartill räknas alla embetsmäns brott i tjensten. Vidare sådana rättegångar, der högsta Domaremakten uppenbarligen felar om det rätta i frågor, der lagen är klar och händelsen icke tvetydig. Att misstag af detta slag ske hos underordnade domstolar, är af ganska liten betydelse, om man alltid kan räkna på rättvisa hos Högsta Domstolen — och rättvisa naturligtvis äfven mot de underordnade Domare, som förfarit orättvist. Men så snart man saknar denna rättelse på högsta stället, sväfvar

hela samhällets lagskipning, ja hela dess rättstillstånd, i våda. Hvarje sådant exempel blir af hög nationell vikt.

Att nu intressera nationen för dessa större föremål af lagskipning, hvad annat medel finnes väl, än tryckfriheten? Allt, som angår folket, och hvari hela den tänkande allmänheten bör deltaga, måste läggas under denna allmänhets ögon — och det kan endast ske genom tryck. Det viktigaste i rättegångs-publiciteten, allt det, som deri är viktigt för det offentliga lifvet, äga vi således i och med tryckfriheten. Öfverallt visar det sig, att denna frihet är det första och det sista i de nationella angelägenheterna. Hennes verkningskrets är det, som skall utvidgas. Det intresse är varaktigt och verksamt, som fäster sig hos en läsande och tänkande allmänhet. Värde och behaget af hvad henne erbjudes att läsa är till slut den enda hemligheten att väcka hennes interesse — och utvidgande af hennes krets måste vara den allmänna bildningens bemödande. Ett allmänt tänkesätt, som genom andra medel beredes, kan svårligen vara af stort värde. Att det kan vara vådligt och förderfligt, det är hvad historien, ty värr, alltför fullständigt bevisat. Just det är ett bland tidens viktigaste företräden, att publiciteten får gå förnuftsens väg, upplysa och bilda ett verkligt allmänt tänkesätt, verka långsamare, men oåterkalleligt, oförgångligt, upfostra människorna, i den mån hon ger dem del af allmänna ärender.

Hvem som vill torde kunna, genom en dylik analys som den nu anställda, öfvertyga sig, att hvart enda ämne förf. vidrör, såsom särskildt föremål för klagan öfver brist på publicitet, antingen i sina yttersta beståndsdelar sammanfaller med det rena intet, eller ock hopsmälter till någon brist på tryckfrihet — eller ock är,

ehuru viktigt i annat afseende, likväl icke ett ämne, som ingår i den verkliga publiciteten, den, som har en nationell betydelse. Vi skola välja ännu några prof-ämnen för en sådan analys.

Brist på offentlighet i Administrationen är ett af hans stora klagö-ämnen. Han anmärker, att ett allmänt omdöme öfver administrationens tillstånd i det hela icke kan vinnas utan trägen granskning och sammanställning af alla de administrativa Embetsverkens protokoller och handlingar — och sådant bloti derföre, att härtill skulle fordras en öfversigt af alla dessas vexel-verkan. Vare det långt ifrån oss att hafva läsit eller någonsin vilja läsa alla de administrativa Embetsverkens handlingar; men en öfversigt af deras vexel-verkan tro vi oss icke sakna, så vidt nemligen densamma är af nöden för att inse administrationens tillstånd. En publicist, som vill göra sig något litet besvär i denna väg, finner alltid materialier nog för sin forskning efter detta tillstånd, när han endast är så mycket hemma med sin sak, att han vet att från verkliga allmänna ärender afskilja den ofantliga mängd af enskilda rättssaker, som belastar de administrativa verken och är af ingen betydelse för den kändedom, som här är i fråga. Hvad Regeringen företager i verkliga regerings-ärender, kommer sjelfkraftigt till allmän kunska, ty det kungöres. Hvad den åtgör i enskilda mål (hvarmed den aldrig borde hafva befattning) kan endast i det fall, som vi om Högsta Domstolen nämnde, blifva af allmänt interesse, nemligen om medborgares rätt uppenbarligen vanvårdas och förnärmas. Alla underordnade administrativa verks åtgärder i dylika fall äro ännu mindre, än de underordnade Domstolarnes, egnade åt den stora nationella publiciteten.

Möjlighet att förvärfva fullständig kännedom af administrationen brister då icke annorlunda, än så vidt administrationen är tillstängd för — tryckfriheten. Öfersigt och systematisering må vara litet svårare, än den behöfde vara och måste blifva, sedan den collegiala formen hunnit "ärligen begrafvas." Men att någon ting af intresset för ärendernas behandling behöfver gå förloradt genom denna obetydliga svårighet, är oss icke gifvet att begripa. För den, som helt simpelt vill veta, om regeringen är ond eller god, om det är lag eller det är personliga afsigter, som följes, om landets väl och folkets rätt respekteras, är det nog att tid efter annan se och begrunda de steg, som hafva någon betydelse i denna väg. Hvarje särskildt exempel talar begripligare och tillförlitligare, än många filosofiska öfersigter, mycken bearbetning och tecknatyderi. När denna konst blir nödig, finnes ingen allmänhet mer, som dömer efter eget förnuft och öfvertygelse öfver sin regering; ty så långt räcker ej äfven en bildad allmänhets omdöme.

Gif oss då tryckfrihet i allt, som angår regerings-ärender — och publiciteten i dessa ärender är fullständig. Hvad som brister är då tillgången till Statsrådets protokoller, i fall man tror, att deras kännedom gagnar, eller att ens dessa protokollers tillvarelse gagnar. För vår del hafva vi tillräckligt yttrat oss häröfver; och vi tillstyrka aldrig, att för nationens ögon må framläggas urkunder öfver en Monarks skiljaktighet med hans Ministrar; ty till annat skulle Statsråds-protokollernas allmängörande icke tjena. Det skulle således tjena att visa, huru Monarken sjelf är skyldig till de misstag, som ske, och huru han har omkring sig rådgifvare, nog liknöjda om hans ära, för att nöja sig med

reservationer, som frälsa dem från ansvar; och icke använda det yttersta, icke undanbedja sig hans tjenst, för att visa sitt alfvarliga ogillande af företag, dem de afråda. Detta ändamål, jemte det att blottställa Konungen personligen för ett tadel, som alltid måste vara olofligt, skulle blifva allt, hvad man vunne. Bättre är då, att Statsråds-protokollerna, så länge de finnas, förblifva en hemlighet, att endast besluten granskas, sådana de utkomma, och att i alla de fall, der orätt skett, men ingen minister blifvit tilltalad, Constitutions-utskottet bär skulden att icke hafva gjort ministrarne rättvisa — ej att desse antagas hafva gjort sina reservationer.

Vi nämna Constitutions Utskottet. Det har i Argus sin plats bland beståndsdelarne af den controllerande makten, hvilken äfven anses i allmänhet äga för liten publicitet. Såsom controllerande makt har detta Utskott ingen annan besättning, än att granska Statsrådets protokoller. Om det är orätt, att detta icke sker offentligen; så är det äfven orätt, att nämnde protokoller icke äro offentliga. Vi kunna således icke instämma i klagan öfver brist på publicitet i det ena mer än det andra.

Hvad publicitet Argus skulle önska öfver Opinions-nämnden, hvilken han kallar, lika med Constitutions-Utskottet, en myster, jemförlig med Tiomannarådet och Statsinquisitionen i Venedig, omtalar han icke, och det är ej oss gifvet att gissa honom härutinnan; ty vi begripa ej, hvilken annan offentlighet hos en dylik Nämnd skulle kunna finnas, än att hvar och en äger få veta, af hvilka ledamöter den består och hvad beslut den fattar. Vi försvara i öfrigt ingalunda denna Nämnd eller sjelfva dess tillvarelse. Men huru den skulle kunna vara mera offentlig, än den är, hvad allmänheten skulle af henne få höra eller

veta, då ingen ting hos henne talas eller skrives, allt består i en enda eller några få voteringar, hvaraf åter resultatet visserligen icke hålles hemligt — än en gång, det begripa vi ej.

Bland de controllerande makterna förekomma vidare Justitiæ-Ombudsmannen, Justitiæ-Cantzlern, Advocatfiskalerna och några få andra auctoriteter — såsom Argus uttrycker sig — om hvilka alla man på sin höjd kan få "några strödda uplysningar" genom den "ofullkomliga utvägen af tryckning." Det vore en gång interessant att veta, huru Argus vill hafva publiciteten i denna del inrättad. Han säger det icke; och vi förstå ej, hvad annan utväg som skulle kunna nyttjas, än fri tillgång att läsa och trycka allt, hvad i dessa embetsmäns arkiver finnes — i synnerhet när man ej heller är nöjd med berättelser, sådana som Justitiæ-Ombudsmannen utgifver, och med hvilka Argus ej finner sig belåten.

Detta må vara nog, för att visa den mannens skarpsinnighet, som på de premisser, vi nu granskat, bygger slutföljder sådana, som dessa: "att i Sverige former-na för lagskipningen, lagstiftningen, administrationen, controllen, verkligen nu göra "det offentliga lifvet till en myster; att de "stå i fullkomlig strid med principerna för "Sveriges statsbyggnad; möjligheten att kän-na "publicitetens föremål eller, med andra "ord, detta föremåls tillgänglighet inom vårt "fädernesland är nästan ingen; äfven med "den mest oinskränkta yttranderätt, i tal, i "skrift, i tryck, ingen verklig publicitet här-"städes kan gifvas" o. s. v. Man kan härefter ungefär beräkna, att han vet, hvad han menar, då han vidare utlåter sig: "offent- "lighet i lagstiftning, lagskipning, admini- "stration och kontroll måste finnas eller "skapas; annars hjälper allt prat om tryck- "frihet till ingen ting; och ingen ting an-

nat (än tryckfrihet?) skall göra nationens "förhållanden sant constitutionella? — för- utsatt nemligen, att han vet, det tryck- friheten sträcker sig till alla ämnen utan undantag, således äfven till dem, i hvilka han vill hafva offentlighet skapad.

Det kan ej löna mödan att följa honom i hans undersökningar om "espiona- gen" och tecknen af dess tillvarelse hos oss. Man må förlåta honom den orättvisa, han härmed gör åt vårt allmänna omgän- ge, då man eftersinnar, hvad förstånd det fordras att kunna säga och tro den sats, han drifver: "att tecknen till espionage väckt "misstroende och gjort hvarje fritt, sannt och "oberäknadt yttrande öfver allmänna värf "nästan omöjligt i sällskaper." Det skall väl, enligt hans tanka, löna mödan att spionera ut hvarje fritt, sannt och obe- räknadt yttrande, då sådana yttranden dag- ligen läsas tryckta, öfver nästan alla all- männa värf? Och den, som af fruktan för spioner afhåller sig från något sådant yt- trande, skall väl vara en man af rätt akt- ningsvärd karakter? Huru lyckökaren eller förrädaren, eller den, som annars finner nöje i att hemligen tala annat än det han yttrar offentligen, skall härigenom afskräc- kas, begriper man lätt. Det man kan ropa på torget, det man kan säga inför Mon- arken, utan att behöfva lof dertill, det man utan skam och feghet aldrig kan förtiga för hvem som vill höra det, skall man icke våga säga, — af fruktan att det blir efter- sagdt? — Ej mindre ädel är Argus's idé om fruktan för extra fingrar, som bryta bref, och om denna fruktan såsom hinder för correspondence i offentliga angelägenheter.

Vi sluta med beundran för en man, som väntar sig så liten frukt af tryck- friheten, åtminstone i den ställning, hvari allt annat hos oss finnes, och likväl till- erkänner sig sjelf en så stor verkningskrets,

ett så afgjort inflytande på allmänna tänkesättet, genom ingen ting annat än — tryckfriheten. Stor, må man säga, är hans snilles makt, ofantligt hans kunskaps-förråd, hans underbyggnad, men ännu större hans sammanbindnings-förmåga. Må han forska i alla svåra ämnen, och sedan han så grundligt bevisat, att ingen publicitet hos oss är möjlig, må han med rastlös iver fortfara att arbeta på vårt "national-medvetandes utbildning."

UTLÄNDSKA NYHETER.

Neapel. Underrättelserna äro stridiga. Österreich. Beobachter skildrar Neapel såsom nära sin uplösning. Privatbref deremot innehålla, att allt är lugn och ordning, om man undantager vapnegnyet; ministèrerna hafva händerna fulla med arbete; financerne äro i vida mindre förlägenhet; de utländska lånen och parlamentets åtgärder (i synnerhet den, att fromma stiftelsers capitaler få nyttjas såsom lån) hafva hopabragt stora summor; räntor på statsskulderna betalas accurat. Ett hus i Holland har erbjudit regeringen ett lån af 12 mill. ducati. Juveler på helgonbilder, reliquier &c. föras till Holland, för att förvandlas i pengar. Allt skulle snart bringas till ordning och fasthet, om icke farorna utifrån hotade. Man är i en plågsam ovishet; krig synes ondviktigt; de fredliga invånarne darra därför. Rustningarne äro ofantliga; alla gevärs-factorier äro i ouphörligt arbete; vapen upköpas utifrån; vägarne undermineras långa sträckor; bryggor sprängas; pass förhuggas. Arméen är fullt utrustad. En Engelman, Davis, har erbjudit regeringen, på billiga vilkor och 2 års betalning, sju fallt utrustade krigsskepp. Tidningarne, som förut framställde fiendens arméer och rustningar såsom obetydliga, hafva nu begynt framställa dem såsom förfärliga, för att upelda nationen till allt större ansträngningar. Säkert är, att Franska flottan på Neapels redd mycket förstärkes.

Pr. Regenten har lofvat sanctionera parlamentsbeslutet om länsväsendets uphäfvande "och derigenom efterkomma sin Hr. Faders önsknings, som för sin regering icke har något annat mål än Sitt folks sällhet."

Spanien. I hela landet har nu stadgat sig den tro, att flere betydande personer, och det några omkring Konungen, verkligen förhaft stämplingar mot det constitutionella systemet. Bland dessa personer uppgifver man Gen. Quesada (som nu flytt till Frankrike) och sjelfva de båda klubb-talarne Hert. af Parque och Mora, hvilka, under en ultra-liberal larve, skola hafva föresatt sig att aflägsna de nuvarande liberala Ministrarne, samt derefter insätta sådana, som varit i Ministèren under Josef, och slutligen anti-constitutionella.

Konungen har utnämnt till Gen. Capitainer: i Ny Spanien D. Juan O'Donoju; i Andalusien Gen. Lieut. Tomas Moreno; i Galicien Gen. Majoren Fr. Espoz y Mina; i Navarra Gen. Majoren Lopez Banos; i Tuy Gen. Majoren Arco Agucro. Dessa utnämningar hafva misshagat mängen.

Domstolen i Burgos har nu fällt dom öfver de så länge anklagade 13 conspiranterna; de 8 (hvaribland båda presterna) att strypas, de 5 andra till galérerna. De tros dock få nåd. — Hert. af Medina Celi har beqvämat sig att allägga ed såsom Alcalde. Hans vägran att emottaga embetet härrörde väl, till stor del, af hans högmod att härstamma från en ätt, som äger anspråk på Spanska thronen och vid hvarje ny Konungs uppstigande derpå, formligen protesterar. — Politiska cereler bilda sig nu, i stället för de indragna klubbarna. — Man omtalar, att i hvarje landskaps hufvudstad skola inrättas Säkerhets-commissioner, för att straffa uproriska, hvilka antaga namn af tronsförsvare och i synnerhet drifva sitt i Andalusien, hvarföre der också saknas köpare till nationalgodsen.

Portugal. Dåligt väder och väglag har fördröjt de deputerades ankomst till hufvudstaden, så att Cortes icke kunnat öppnas d. 6 Jan., såsom bestämdt var. Deputerade från Beira, hvilka utgöra nära en tredjedel af alla, tros komma att protestera mot Cortes's sammankomst, innan nya underrättelser anlända från Rio Janeiro. — Regeringen har, på flera ankomna deputeras begäran, aflägsnat trupperna från hufvudstaden.

Frankrike. D. 27 Jan. tilldrog sig en stark explosion i Tuilerie-palatset, i den så kallade vedtrappan nära Konungens rum. Det lät såsom ett groft kanonskott; dörrar och fönster omkriggingo i kras; vaken genomsökte rummen och polis-prefecten jemte General-procureuren, anställde undersökningar. Explosionen kom af ett litet krutfat, som varit insvept med linne i en korg och förut blifvit sedt af några sotarpojkar. Det

kan hafva innehållit 6 å 8 $\frac{1}{2}$ krut. Ingen människa blef skadad; endast en post blef flyttad några steg och Conciergen hoppade af stolen. Kl. 6 samma afton hördes, på Lescot-torget vid Louvren, ett kanonskott. Ett dylikt hade äfven d. 25 kl. 10 på aftonen, då Hert. af Angoulême åkte ifrån Richelieu-gatan in på Honorégatan, skett nära Hertigens vagn. Äfven då skadades ingen; men knallen var så stark, att folk sprang ut ur bodarna. D. 29 kl. $\frac{1}{2}$ till 10 afbrann en petard på samma ställe; en half timma derefter ännu en på gatan St. Thomas du Louvre med en smäll såsom af en fyrapundig kanon; och kl. 11 en tredje vid St. Honoré-porten. Vid händelsen i Tuilerie-slottet voro Konungen och Hertiginnan af Berry de ende, som behöllo lugn och fattning.

Ryktena om en armées sammandragande i Södra Frankrike hafva icke velat bekräfta sig.

Södra Amerika. D. 25 Nov. afslöts i Truxillo vapenhvila till lands och sjös mellan Morillos och Bolivars commissarier. Den skall räcka i sex månader, men kan förlängas, om fredsverket icke är färdigt inom den tiden och hopp är om dess lyckliga utgång. Hvardera arméen behåller de orter, den innehar, så att Spanjorerna behålla nästan hela provinsen Venezuela, med städerna Caraccas, Lagunaira, Valencia, Puerto Cabello, Coro m. fl., samt nordöstra delen af provinsen Varinas. Republiken Columbia deremot behåller provinsen Cumana, med ön Margarita och hamnarna Cumana och Barcelona, hela Spanska Guayana, med städerna Guayana, Angostura och Ciudad real vid Orinoco, äfven som vestra Varinas, med städerna Varinas och Truxillo. Af demarcations-uppgifterna ses väl, att Spanjorerna behålla Maracaibo, Sta. Marta och Cartagena eller rättare, att de blifva frihamnar för båda contrahenterna, men icke huruvida republiken behåller de till dessa städer hörande, äfvensom andra vestliga provinser. Hvem som verkligan äuses innehafva (och således kommer att behålla) Vice Konungadömet Sta. Fe eller Ny Grenada (Condinamarca) och Quito, vet man icke. — Tractaten börjas med de orden: "Regeringarne i Spanien och Columbia &c." och detta är ett slags erkännande af den sednares sjelfständighet. Communicationen mellan de af de båda armeerna besatta gebiet blifver fri. Allt tyckes båda en upriktig lägtan efter fred. — Sedan denna tractat d. 26 Nov. var afslutad, möttes båda Befälhafvarne d. 27 i byn Sta. Ana, utan escorte eller misstroende, omfattande hvarandra med största hjärtlighet, "en million gånger," (säger

Morillo sjelf i ett bref), spisade tillsammans; svuro evigt broderskap och "filantropia," hoppade up på bordet och drucko fredens och de båda tappra härarnas skål och lade grundstenen till ett monument af denna märkliga sammankomst. Samma dag ratificerades en annan tractat, af innehåll, att, om kriget åter skulle begynnas, skall det föras efter hyfsade nationers bruk, med krigsfångars mänskliga behandling och utväxling o. s. v., icke med sådan grymhet, som hittills.

Öfra Italien. Man har underrättelse, att Hert. af Gallo redan d. 25 Jan. kommit till Laibach och att han sedermera blifvit skickad till Neapel, med de församlade Monarkernas ultimatum. — Konungen af Neapel skall hafva förklaradt, att Han af uproriska blifvit tvungen att antaga Spanska Constitutionen.

Studentbullret i Turin var strunt. De röda mössorna äro en national-drägt i Novara.

Stockholm. Till befordrande af mindre omgång och besvär vid den vanliga Riksdagsberättelsens författande, till Riksbens Ständers nästa sammanträde, hafva samtliga Stats-Secreterarne fått nådig befallning att genast och i förväg upgöra den del af berättelsen, som i afseende på de, sedan sista Riksdag, genom Stats-expeditionerna utfärdade Kongl. påbud och anbefallda allmänna åtgärder, kan Stats-Secreterarnes embetsåliggande tillhöra; så att Riksdags-kallelsen endast behöfver påkalla en slutelig, icke en börjande åtgärd till förenämnde i statsförfattningen föreskrifna uppgifter. Derjemte har Kongl. Maj:t i nåder befallt, att de, tid efter annan, inom Expeditionerna, till ämnen för blifvande propositioner till Ständerna, hänskjutne mål äfven i förväg blifva behörigen utarbetade, så att de innan nästa Riksdags början kunna Kongl. Maj:t till justering föreläggas och derefter, utan uppehåll, till Ständerna i vanlig ordning öfverlemnas.

Sistl. Lördag blef, af en okänd person i livrée, hos redacturen aflemnad en packlåda, innehållande en för Red. ganska smickrande present. Då ingen ting utmärkte, från hvilken ort eller hvilka personer den var skickad utan blott, att de voro hundra sextio landsmän; kan Red. icke på annat sätt, än genom denna anmälan, underrätta gifvarne om presentens framkomst och betygga dem, huru stort värde Red. sätter på ett uttryck af medborgares aktning.

STOCKHOLM,
Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 19 Februarii.

Sine ira, studio et metu.

*Ur ett Fransyskt Blad *).*

Sedan vi nu mera beslutit att göra en viss tidning rättvisa, icke mer nedlåta oss till strid med honom och icke anse honom för ministeriel; så hafva vi med nöje börjat erfara, att han å sin sida gör oss allt mera rätt. Vi hafva förut någon gång lemnat nyckeln till hans språk mot oss, i tadel och i compliment. Med begagnande af denna nyckel, hvilka skatter af dyrbara vitsord finna vi ej uti det nya, han slösat på oss! Men det är icke härom, vi vilja tala.

Har man väl i Frankrike, eller i verlden, sett ett Ultrablاد kalla den smickrare, som berömer sin Konung? Hvar man vet, att ultras i sjelfva verket aldrig älska sina Konungar, utan, liksom alla fiender till medborglighet och medborgare, älska blott sig sjelfva. Men skulle man väl någonsin föreställt sig en tafatthet så stor, att en ultra uppenbarligen röjer sin trolöshet mot sin Herre, röjer, huru han missunnar Konungen all ren medborglig hyllning, smädar allt det bifall, Konungen vinner genom verklig popularitet? Hvad bättre

kunna medborgare önska sig, än en så grof oskicklighet hos dem, som hafva sådana tänkesätt — när sådana tänkesätt måste finnas?

Man säger åt allmänheten: vår Konung har ådagalagt sitt liberala system; Han älskar ljuset; må Han blifva stor i ljusets tidevarf; men om Hans regeringssteg någon gång strida emot Hans system; så är det Hans ministrars fel; så kommer det af deras obenägenhet för Hans system eller deras oförmögenhet att fatta det. Man önskar, att Han måtte kunna blifva uplyst om vissa ämnen utan rådgifvares medverkan, för att gifva lysande exempel af rättvisa. Och en ultra blyges ej, att kalla detta ett *loftal öfver Konungen — och Regeringen!* I sitt raseri att sammanblanda Monark och Ministrar, skyr han icke att tillvälla de senare, hvad gifvaren uttryckligen fränkänt desse och tillegnat Monarken. Och för att fullborda skamlösheten af sitt helgerån, förnekar han renheten af den källa, ur hvilken loftet åt den Ädle flutit, oskiljaktigt förenadt med hågkomst af deras svagheter, som man förebrått och alltid skall förebrå de misstag, för hvilka Monarken blottställes. Till en förändrad ton, en *omvändelse* gör han (ultran) detta loford åt Monarken och låtsar tro, att mot Honom förut varit rigtad den kritik, för hvilken rådgifvarne varit föremål.

*) Vi ansvara ej för äktheten af denna artikel; ty vi hafva icke tagit den omedelbart ur det fransyska bladet. Men den synes oss oskyldig, och brukbar i brist af bättre,

Vågar åter ultraismens fiende att göra lika rättvisa åt det obefogade fronderiet; vågar han taga parti af en ohemult angripen regering; hvad gör väl ultran? gillar hans oväld? Hyvad? en ultra skulle erkänna ett rent motif till någon handling i menskligheten! Nej, det är just för att undgå att tro på oväld, som han angriper med de mest infama tydningar. Denna lexa åt frondören — smädar han. Må thron och rike — och ultras sjelfva — stupa, heldre än gilla eller erkänna ett medborgligt tänkesätt — se der den äkta ultraismens valspråk.

Medborgare, dömen öfver oss. Vi bekänna, att vi längta efter hvarje tillfälle till loford åt den styrelses steg, under hvilken vi lefva, ehuru vi hittills ej kunnat beröma någon annan än Konungen. Men de sjelfva, som stå Konungen nära och likväl icke blygas att tyda detta beröm till smicker, kunna icke missräkna sig, och hafva säkert aldrig ett ögonblick missräknat sig, på frimodigheten af vårt ogillande, så snart det i deras gerningar åter finner ett rättmätigt föremål. Kunde de blott sjelfve tro den omvändelse, som de nedrigt pådikta oss — ack! vi skulle ej mer vara mål för deras ilska.

Medborgare! om detta namn är Er kärt; lären då att en gång urskilja den anda, som leder edra skriftställare. Förloren i denna förbistring, om möjligt är, icke den tron, att en författare kan ärligt tillhöra det system, han bekänner. En enda utväg finnes att bevara denna tro: varen sjelfve redlige mot fäderneslandet — besinnen, att för en väl danad själ ingen sällhet finnes utan fäderneslandets välgång — och I skolen öfvertygas, att man kan säga sanningen i annan afsigt, än att hämnas eller göra lycka.

(Forts. fr. N:o 98.)

Snörp-committeen. En qvickhet, upfunnen af Ultras. Ultras äro rädda för qvickheten i allmänhet. Likväl tillåta de sig den sjelfva, när råd och lägenhet finnes. Den i fråga varande qvickheten är just icke af yppersta sort; men den röjer välmening. Snörp-committeen vill säga den af Kongl. Maj:t tillsatte committee för reglerande af Rikets Styrelse-verk. Konungen har tid efter annan visat sitt nit om fortskyndande af denna committees arbeten, och anbefallt sådana förslag, som gå ut på indragning af vederbörande Collegiers vidlyftiga domsrätt i rättsfrågor. Detta är visserligen icke Committeeens fel. Och likväl har hon fått bära skulden för hvad de Kongl. befallningarne tvungit att göra. Det vackra ordet *snörpa* har blifvit anslaget till uttryckande af minskningen i Collegii-makten; och Committeeen bär namn af *Snörp-committe*. Den, som behagar, kan här läsa ett prof af den collegiala ultraismens vördnad för Konungens bud, så snart de syfta på ingenting annat än allmänt väl; stöta corporations — och privilegii-andan.

(Forts. e. a. g.)

Några ord om Smicker.

Afsigten bestämmer en gernings halt. Lagen qualificerar flera brott genom tillägg af: med upsåt att skada göra.

Den, som öfver höfva och förtjenst uphöjer någons egenskaper och handlingar, kittlar hans egenkärlek och väcker hans begär — den, som gör detta, i afsigt att göra sig angenäm och oumbärlig och att derigenom befördra sina enskilda afsigter, han *smickrar*, i ordets hela låga bemärkelse.

Föremålen för smicker äro de höga och mäktiga: den obetydliga smickras icke; "hvarföre skulle jag smickra dig?", säger Hamlet åt Horatio; "hvad fördel kan jag vänta af dig?" Furstar äro oftast dessa föremål. Huru mången ädel Furstes hjerta har icke blifvit förvändt, huru mångens äregirighet rigtad på orätta föremål, huru mångens förstånd söfadt och förslöadt, genom detta olycksaliga smicker? Allt hvad han sagt, har varit qvickt; allt hvad han gjort, har varit rätt; allt hvad han icke gjort, har han icke bordt göra — och, hvad som sämst är, allt hvad han sagt, gjort eller icke gjort, har blifvit, enligt smickrarnes föregifvande, gilladt och prisadt, icke blott af dem, utan ock af hela veriden. Hvad man inbillat smickrets olyckliga föremål, att han bordt göra, har man äfven inbillat honom, att folket erkänt såsom det bästa. Då man en gång bedragit, har man måst fortifara att bedraga — och den olycklige har blifvit omsnärjd med ett nät af nedrighet och lögn, hvilket aldrig kunnat brytas och outhärligt måst blifva allt tjockare. Sålunda beständigt vilseförd och förblindad, är han lycklig, om det räcker hela hans lifstid igenom och han icke vaknar — för sent och blott för att få höra missnöjet och förbannelserna, då han aldrig förtjent dem, utan kanske spänt hela sin kraft och tanke att förtjena tacksamhet och välsignelser. Detta är följden af mörkret, som skolat skingras af *folkets* röst, om den fått komma till hans öron. Att hindra detta är således det förrådiska smickrets högsta hemödande. Skulle olyckan komma och den smickrade falla, så är ingen färdigare än just smickraren, att öfverlemna honom åt hans öde, kanske befordra det. Exempel härpå äro icke sällsynta. Mången gång har smickret varit beräknadt just att föra sitt föremål i förderivet.

Men det finnes beröm, som icke är smicker. Ett tacksamt hjertas utgjutelse, öfvertygelsens värma, om ock vilseförd, dess gård åt den verkliga förtjensten, äro icke oädla. Att beröma det berömvärda är pligt; det kan vara oegennyttigt och är det oftast. Och dessutom, huru mången god föresats har ej blifvit stärkt, huru mången ädel ärelystnad uppsporrad, huru mången slumrande kraft väckt, genom ett offentligt beröm, förtjent helt och hållet eller till någon del? Man har ju till och med sett exempel på de skarpaste läxor, gifna under form af loford.

Innan man dömer om ett beröm, huruvida det är orent eller rent, smicker eller icke smicker — hvilket imedlertid oftast genast märkes på blotta tonen — bör man noga undersöka källan, hvarur det flutit. Man bör se till, om de saker, hvarföre berömet utdelas, äro ädla eller icke, om den, som tilldelar det, kan draga någon enskild fördel deraf, att de skett eller komma att ske, om icke tvärtom det allmänna och den, hvilken lofordet tilldelas, skulle vinna derpå, om det bär stämpeln af hjertats språk eller egennyttans o. s. v. Slutligen bör man noga se, om berömet vågar sig att inför hela världens ansigte framträda. Det låga, egennyttiga, förrådiska smickret, likasom den nedriga smädelsen, smyger gerna i mörkret; och det säkraste motgiftet mot båda är en stor och fri offentlighet.

Recension.

Svar på den af Svenska Akademien framställda frågan: *Hvilka äro medlen att hos ett folk upväcka och underhålla patriotism och en rätt nationlig anda?* Täfningsskrift år 1812. Stockholm, tryckt hos Carl Deléen 1820.

Sådan är titeln på en tunn brochure,

hvilken blifvit till Red. insänd, med en skrifven lapp, innehållande, att författaren önskade sitt verk recenseradt i denna tidning. Red. vill i anseende till ämnets vigt icke vägra denna begäran, ehuru det, kan hända, vore mest i sin ordning, att aldrig på författares begäran skriva en recension. Åtminstone skola vi ej bryta mot vår föresats, att aldrig skänka bifall åt någon, som begär det. Våra läsare må döma, om vi i närvarande fall kunna med oväld följa denna grundsats.

Svenska Akademiens fråga är stor och allvarlig; svaret skulle nästan kunna tagas för ett dåligt skämt, om icke tonen förordade, att förf. talat af hjertans grund och öfvertygelse. Vårt omdöme om svaret blifver i korthet, att det varit det lämpliga, om frågan lydt på följande sätt: hvilka äro medlen att mördra all idoghet, tillintetgöra all vinst af mensklighetens långa erfarenhet och seklers lidanden, lägga medborgares säkerhet hel och hållen i en regerings händer och slutligen grunda despotism, eller, efter en förlärlig feber af demokrati, bereda fullkomlig uplösning?

Detta omdöme synes hårdt; vi skola söka att rättfärdiga det, genom en kort framställning af förf.s tankegång.

Huruvida Akademien, vid framställande af sin fråga, tänkt sig någon egentlig skilnad mellan *patriotism* och *nationlig anda*, är svårt att säga. Förf. har imidlertid ansett det så och gjort up en distinction. "Skilnaden, säger han, som jag fattat emellan patriotism och en rätt nationlig anda, består deruti, att den förra är en politisk känsla, den sednare en moralisk. Den förra har till föremål Fäderneslandet (*Patria*) den sednare Folket (*Natio*). Begge dessa känslor utmärka sig igenom upoffringar, efter deras grundläggning och föremål. Stora och förvånande inrättningar,

kostsamma upodlingar och gränslös (?) handel, allt med fara af välfärden, företagas af Patrioten; men den rätt nationliga andan försvarar dem, sammanhåller folket, upreser och störtar throner, inkräktar och vågar — lifvet."

Mången kunde framställa ett alldeles motsatt svar — och icke hafva mera orätt. Den nationliga andan har just icke uppenbarat sig genom störtande och inkräktningar; han tyckes mera vara ämnad att inom staten uprätthålla ordning, rätt och sanning; han är medborglighetens husliga dygd. Patriotismen deremot är den känslan, som försvarar fäderneslandet mot andra land. Den kan trifvas ihop med despotism och alla usla regeringssätt, hvilka deremot alltid utesluta nationlig anda. Aristocrater, hvilka föraktat och trampat allt, hvad *nation* hetat, hafva ofta varit de mest brinnande patrioter; man behöfver blott se på Romare, Venetianer och dylika. Att fabriken, hemgjorda kläder, upodlingar o. s. v. fått namn af patriotism, kommer deraf, att de ansetts såsom vapen emot främlingen, som man trots vilja förtrycka nationen i financiellt afseende.

Men nog om distinctioner. Den vi upställt kan vara falsk, men är åtminstone icke falskare än författarens, hvilken imidlertid säger sig derpå hafva byggt sin lära om medlen att upväcka och underhålla patriotismen och den nationliga andan.

Vi förbigå några satsar, dem han framställer och om hvilka hvarje sakkunnig läsare vid första ögonkast måste fälla en afgörande dom, t. ex. den frågan om vårt Fädernesland: "Hvar är det folk, som ådagalagt mera Patriotism och mera rättskaffens Nationlig anda?" — eller den satsen, att man "fåfängt försöker af folkens häfder framleta följder i tillfälligheternas evigt föränderliga kedja. Det som tilldragit sig i

och med Sparta och Rom, händer aldrig mera; vissa små omständigheter tyckas kunna likna hvarandra; men sammantagna förekomma flera väsentligheter af yttersta skillaktighet" &c. Man kunde anmärka, att det just är de *små omständigheterna*, som äro olika, och att de stora grundvalarna för staters bestånd, de stora läxorna, genom olyckor och nöd, deremot alltid äro desamma, och att historien är den enda pålitliga läromästare i politiken. Men vi förbigå, såsom sagdt är, dessa isolerade oriktiga satser och gå att betrakta det stora medlet (ty *medlen* kan det icke heta, då han blott nämner ett) till väckande af patriotismen.

Detta medel är: *uphäfvande — af — fördomen — om — äganderätten*. Denna rätt bör uphävas, annars upkommer ingen patriotism. Den bör vara helig mellan medborgare; "men för sjelfva samhället försvinner den; när det fordrar dess upoffring, till sitt bestånd eller till sitt försvar, faller dess helgedom och dess dyrkan uphör." — "Vilkoret af oinskränkt äganderätt har skadat alla samhällen och förnedrat sjelfva mensklighetens moraliska och eviga värde. Den har tillskapat egoism, bedrägeri, hårdhet, med ett ord: egennyttan, som är fader till alla laster och brott."

Förf. erkänner sjelf, att "denna tanke är ny och omogen, jag vet det, förfärlig för det alltid fruktande öfverflödet: tusende mäktige skola förkasta den." Han hade utan tvetydighet kunnat tillägga: och alla tänkande varelser. Ty hvartill äro samhällen inrättade, om icke till att skydda hvarje dess medlem och allt hvad han äger mot godtyckligt tillgrepp? om icke för att ge honom rätt att, i fråga om *hans* egendom, göra sitt *nej* ensamt gällande mot hela världens ja?

De gamla republikernas lagar om egendoms jemna fördelning inom staten har svärvat för Förf. Roms åker-lagar voro dock åtminstone *lagar*, d. v. s., de stiftades och skulle gälla för alla, för framtiden; hvar och en visste, hvarefter han hade att rätta sig. Endast den Atheniensiska ostracismen, som tillät folkets nyck att fördrifva och plundra en mächtig medborgare, eller de gamla Engelska bills of attainder, tyckas vara i hans smak.

Också har han uttryckligen undanbedt sig skyldigheten att upgifva den lagstiftning, hvarigenom hans project skulle verkställas. Han gör rätt deri; ty detta hade blifvit den benigaste punkten. Att *samhället* får rätt att taga ifrån en rik medborgare hans öfverflöd, detta är lätt sagdt och låter till och med någon ting för den korttänktes öra. Men att döma, hvem som har för mycket, att afgöra, huru mycket som skall tagas från honom — se der en rätt brydsam upgift, omöjlig att lösa, i hvarje stat, der *regering* skall finnas. *Regeringar* bestå vanligtvis af de rikaste personer; och det samma gäller om lagstiftande corpser, så snart hvarje statens invånare icke kan deltaga i ärenderna. Måne någon vill döma sig sjelf förlustig sin egendom?

Hans idéer är således förenlig endast med ett af de två: fullkomlig demokrati eller ock en turkisk despotism, inför hvilken ingen ostraffadt är rik och det, som en magthafvande utprässat af det olyckliga folket, till slut utprässas af honom och flyter in i Sultans skattkammare — eller, som vår Förf. säkert vill kalla det, till samhällets behof. Då detta lär vara översägligt, torde man svårligen undgå att finna halten af en författare, hvilken, sedan han bekänt, att tanken är ny och välgad, utropar: "men den kommer ändå den-

na sanning, den kan nu mera icke hindras att blifva allmän."

Så mycket om patriotismen; nu till Förf:s tankar om den nationliga andans uphjelpande. "Likasom patriotismen," säger han, "hindras och nedtryckes af äganderättens fördom, så qväfves och dödas en rätt Nationlig anda genom högmodets och äregirighetens fördom, eller af fördomen om den personliga säkerheten." Härmed menar han dock icke så illa, som det kunde tyckas. Han säger sjelf, att tankan är förfärlig; men vid närmare påseende finner man, att han hufvudsakligen vill åt alla titlar och företrädesrättigheter, vill att den, som ar skiokligast, skall styra, den, som är tapprast, skall befalla.

Men vi hafva kanske redan för länge uppehållit läsaren med en lumpen skrift, utan förnuft eller stil. Förf. hade bordt nöja sig med det misslyckade försöket att fästa Svenska Akademiens upmärksamhet; men då han, genom skriftens tryckning; likasom vädjat till allmänhetens dom och dessutom uttryckligen påkallat vårt omdöme; hafva vi icke velat neka honom det, håldst ämnet är af så högt medborgerligt intresse.

UTLÄNDSKA NYHETER.

England. Då Hr. Lambton, den 31 Januari, uti Underhuset tillkännagaf sin afsigt att göra motion om en reform till den 10 April, jemte tillkännagifvande, att han uppsköt detsamma så länge tills fjorton dagar före Påsk, emedan han hoppades, att hela saken rörande Drottin, då skulle vara afslutad och han kunna framföra sitt andragande med de bästa förhoppningar om lycklig utgång (hör! hör!), yttrade sig Hr. P. Grenfell, att han allt ifrån början af den tid, han haft äran sitta i Parlamentet, för snart 20 år sedan, med lika ifver satt sig emot hvarje motion af allmän icke närmare bestämd syftning i detta hänseende. Detta hade han gjort, emedan han trott — och

han kunde, med handen på hjertat, säga efter bästa öfvertygelse — att, ehvad sel också, enligt teorierna, kunde vidlåda vårt Representatif-system, verkade det likväl, i utöfningen, på ett för landet välgörande sätt och försäkrade detsamma om alla de fördelar, som något annat land i Europa åtnjöt. Med dessa intryck, och han kunde säga, med denna öfvertygelse i själen hade han aldrig samtyckt att, för teoriernas bestånd, blottställa en Författning, som innebar så många solida praktiska fördelar. Detta system hade syns honom så välgörande, att han beslutit aldrig öfvergifva detsamma, innan ett annat förelades honom, som likaledes gäfvade en moralisk visshet, att det medförde än mera välgörande följder. Ännu en annan orsak hade ledt hans offentliga upförande. Han hade märkt, att, hvilka grundsatser ock måtte hafva ledt valen, igenom hvilka kanaler också flere ärade medlemmar kommit till deras platser i parlamentet, hade likväl alla Stats-vetenskapens föremål blifvit af Huset handlagde i öfverensstämmelse med allmänna tänkesättet, och Husets åtgärder alltid sympathiserat med allmänna känslan. Sådan hade förr hans öfvertygelse alltid varit; men nu måste han bekänna (höga rop: Hör! Hör! från oppositions-bänkarna) och med känslor af den högsta smärta måste han, efter den votering, till hvilken Huset förliden Lördagsmorgon skridit öfver det stora föremål, som uprör och bekymrar publiken, bekänna, att de grundsatser och tänkesätt, efter hvilka han hittills handlat, blifvit betydligt skakade. (Högt rop: Hör! från begge sidorna af Huset) Kunde någon, som lemnar den minsta upmärksamhet åt offentliga angelägenheter, säga, att det i tolf månader fortvarande ropet emot Ministrarne, för utelemnandet af Hennes Maj:ts namn utår Liturgien af sådana grunder, som de i sitt försvar anfört, blott vore ett bländande pöbelskrik? Om någonsin ett föremål funnits, hvar öfver detta lands allmänna tänkesätt yttrat sig; så vore det just det, hvar öfver Huset i Lördags skridit till en omröstning, som öfvertygat honom, att det handlat icke enligt allmänna tänkesättet, utan tvärt emot detsamma. (Högt bifall) Efter en sådan händelse vore han nödsakad att yttra den derigenom upkomna förändringen i hans tänkesätt. (Högt bifall från oppositionen; något skratt från de ministeriella bänkarna) Han hoppades likväl att igenom en sådan förklaring icke hafva gjort sig skyldig till allt för stor egenkärlek. (Fortsatt högt bifall) Han förtröstade, att sessionen ej skulle kunna slutas, utan att en eller annan betydande och aktad Gentleman i landet skulle framlägga en så-

den moderat plan till en reform, hvarest äfven så moderat man kunde bebaga att af alla krafter billiga och understödja honom. (Hör! Hör!)

Hr. Philips hade af sin högtärade väns (Lambton) allmänt kända redliga öppenhet väntat en sådan ändring i tänkesätt. Lördagsvoteringen hade bildat flera reformers, än någon förut. Burke har sagt, att underhusets anda och bestånd hvilade derpå, att det är folkets representant; och han har gått så långt, att han tillagt, att genom brist på harmoni med folket skulle det uphöra att vara underhus. Han sjelf (Philips) var öfvertygad, att allt sedan Lord Norths administration allmänna tänkesättet aldrig så varit emot Ministrarna som nu; och ändock, ehuru i hela samhället 19 bland 20 vore decideradt mot dem, hade en pluralitet i huset beslutit understödja dem (hör! hör!) Det vore icke förenligt med ordningen att säga, att denna samling icke är ett underhus, icke folkets representanter; men det kunde han säga, och ändock bestå med ordning, att de efter Burkes grundsatser icke voro någotdera (hör!). En parlamentsreform äskas nu ifrån; och fastän han (Philips) aldrig vore fallen för dystra betraktelser, måste han dock säga, att han såg uprättandet af despotism nalkas, om icke i valen till deputerade företoges någon förbättring och någon minskning i Krouans nu varande mot ordning stridande inlytande (hör hör!). — Hr. Stuart Wortley företog sig att medla mellan de stridiga meningarne, önskade uphörandet af all förföljelse emot Drott., men också, att Hon icke måtte segra öfver ett annat parti. De, som voterat för Henne, hade önskat Minister förändring; men de nu varande Ministrarne hade icke alldeles förlorat sitt förtroende och Henne midt öfver egde icke nog deraf, för att försona folket med den tanken att se dem i de nu varandes ställe. Hr. Alex. Baring var förvånad att höra, det man voterat mot Lord Hamiltons motion, icke därför, att Ministrarne handlat rätt, utan blott därför, att man trööt, att i detta förständiga land inga andra kunna utfinnas värdiga allmänna förtroendet. Han, en ringa pripat man, som ägde hvarken lust eller talang att blifva Minister, måste dock säga, att detta var en fräck smädelse emot landet. Äfven han hade fördom hyst en stark motvilja mot reformer (hör! hör!); men öfvertygade sig, att om Huset, under denna session, icke visar någon större likstämmighet i tänkesätt med folket, än vid förslaget om Drottningens förnedrande, komme han att yttra ett starkare fördömande öfver dess medlemmars valsätt, än som någonsin skett i alla dema-

gogiska tal allt ifrån början (bifall!). Han påminde de medlemmar, hvilka satte sig emot hvarje förslag om förbättring i representationen, huru det vore deras synnerliga pligt att, genom deras upförande, öfvertyga folket, det de handlade i enlighet med och icke i strid emot dess önskningsar. — Serjeant Onslow förklarade uttagandet af Drottningens namn ur bönerne för en lagstridig handling, och sig beredd att bestrida hvarje motsatt yttrande.

Det påstås, att Konungen nu mera icke är obenägen att eftergifva för folkets önskningsar, och förklarar sig vilja återställa Drottningens namn i bönerne. Härpå systade General Wilson i Underhuset den 31, då han sade, att denna punkt nu mera endast vore en Point d'honneur för Ministrarne, men icke för Kronan.

Lord Castlereagh proponerade ett utskott att öfverlägga om anslaget till Drottningen, då Brougham ingaf en message ifrån H. Mit, deri Hon, efter erkännande af Konungens godhet i att föreslå ett anslag, förklarade sig likväl icke kunna mottaga det, så länge Hennes namn var uteslutet ur Kyrkobönerne. Detta oaktadt sattes Utskottet hvarest Lord Castlereagh föreslog 50,000 P. årligen för Drott., hvilket också följande dagen, den 1 dennes, utan votering, antogs in pleno.

Portugal. I Lissabon har man den öfvertygelse, att Konungen redan lemnat sitt bifall till hvad som der händer, och låtit betyga den förra regeringen sitt misshag.

Före Jan. månads slut trodde man icke Cortes session kunna öppnas. Samlingssalen var färdig och kunde innehålla circa 300 åskådare.

Ifrån Rio Janeiro heter det af d. 20 Nov., att sinnena äro i en häftig skakning och att Portugals exempel torde följas. Konungen tros vara böjd därför, men hindras af conseillen. Första Ministern skall numera vara deciderad för krig och anropande af Englands hjälp. Brasilianska flottan (5 skepp, dock mycket maskstungna) utrustades och stark matrosprässning är företagen. Om Portugals önskan segrar, tros en af Kongl. huset gå dit, Konungen tros deremot bestämdt kvarstada i Brasilien.

Spanien. Tidningarne innehålla föga annat än proclamationer af Xeles politicos, hvarest man ser, att missnöjde visa sig, med växande djerfhet i alla trakter af riket. Milicen ligger i beständigt krig med anticonstitutionella ströfpartier. Folkets ifver för dessas uppsökande och förstörande är omedelbart exemplarisk. En f. d. Guerillas chef,

Abuelo, hade framträngt nära Madrid, men blef tillbakadrifven och måste fly med endast tre man. I hufvudstaden voro 2 nya häktade 12 anticstitutionella uprorsmakare. — Gen. Pol har d. 12 Jan. inryckt i Orense, med ett compagne missnöjda, hvilka der förklarade alla den constitutionella regeringens åtgärder ogiltiga. Denna och dylika underrättelser hafva föranlett Minas och Banos's utnämningar.

Det försäkras, att Konungen befallt, det alla depuderade d. 26 dennes skola infinna sig i Madrid, så att de förberedande sessionerne medhinnas till d. 1 Mars, då offentliga sessionerne börjas. Valen efter de döda och afgångna deputerade hade redan begynt i medlet af Jan.

Frankrike. Krut-explosioner tyckas höra till ordningen för dagen. D. 31 Jan., kl. $\frac{1}{2}$ till 2 e. m., skedde en häftig knall i Kongl. Räktekammaren. En tjock rök spridde sig genast i hela huset. Säkerhetsmätt togos i ögonblicket. Petarden lär hafva innehållit 2 $\frac{1}{2}$ krut i en bläckdosa, som varit inlagd i en träkläda. Skadan är betydlig; en mängd fönster sprungo. En äfventyrare, vid namn Neveu, har blifvit misstänkt för uppgåtet d. 27 och arresterad men skurit halsen af sig. En annan väl klädd person är häktad.

Pairerne fortsätta sina sessioner som domare och lösgifva allt flera arresterade.

Neapel. Directa underrättelser innehålla, att lugn och ordning äro fullkomliga, att stölder och röfverier icke ens äro så täta som nyss, att national-gardet är fullt organiseradt och utrustadt, att man med lugn ser mot framtiden. På Sicilien skall deremot icke stå alldeles rätt till; dock känner man ingenting officielt. Minichini är återkommen derifrån och spelar en obetydlig role. Skall också vara en slät karl. De fyra deputerade från Palermo hade formligen nedlagt deras befattning som sidana. Arcovito trodde, att Palermo borde ställas under militär-regering, för det sätt, hvarpå staden missbrukar regeringens moderation och underhåller gäsning på hela Sicilien.

Det hopp, man hyst, att England och Frankrike skulle blifva neutrala, har nu begynt starkt skakas genom Franska Konungens bref, och man finner sig böra räkna endast på sina egna krafter, icke på någon söndring bland fienderna. Hvad man mest fruktar, är att parlamentet uplöses (som skulle ske i slutet af Jan.) innan det förkunnat nationens svar på de allierades ultimatum. De deputerade tros dock stadna kvar i hufvudstaden, för att vara till hands, — Krigs-

ministern har blifvit befullmäktigad att till gränserna commendera milicen och legionärerna, så snart han får Pr. Regentens ordres derom. Alla ansökningar om permission afslås.

Öfra Italien. Ett ryckte hade blifvit utspriddt, att en alldeles förändrad åsigt af de Neapelska angelägenheterna i en hast upstått, och att Ryska Ministerna i Neapel afgifvit högst viktiga depecher. Detta har dock icke bekräftat sig, utan deremot har man bestämda underrättelser, att Österrikiska erméen var concentrerad kring Po, och hvart ögonblick väntade ordres till upbrott. Ifrån München försäkras till och med, att den gått öfver Po och är i full marche mot Neapel.

Södra America. Frihetens sak segrar öfver allt. Man har officiell underrättelse, att Cochrane (som, vid sin landstigning, slutit vapenhvila med Lima, hvilken dock uphåldes af Gen. S. Martin) intagit Lima, efter ett förfärligt motstånd, hvarvid fyra af hans tjuguskepp gingo i botten. Vid denna underrättelse hade äfven Panama förklarat sig fritt. Spanska Ståthållaren i Quito, Gen. Aymerie, hade blifvit fullkomligt slagen. I Guayaquil hade trupperne d. 9 Oct., i förening med invånarna, under lugn och glädje, uppsatt oafhängighetens fana. — Den på Costafirma mäktige Reyes Vargas, afkomling af de gamla Caciquerna, har afsläppts från Spanjorerna och förenat sig med Columbia. Morillo slöt således stilleståndet i rätan tid, ty han stod då mellan Bolivar (i Truxillo) och Vargas (i Corora). Gen. Bermudez hade redan intagit Cumana, Cumanacoa och Cariaco, så att nästan hela provinzen Cumana var i Insurgenternas händer.

Laibach. Hert. af Gallo (hvars ankomst till Laibach imedlertid ännu icke var, i dervarande tidning, nämnd d. 23 Jan.) har fått vara med i flere conferencer, för att öfvertyga sig om de nordiska hovens enighet i de mot Neapel beslutna steg, och derpå gå till Neap. med deras ultimatum. Farst Russo har icke formligen mottagit portefeullen: — I ett visst fall tros conferencerne skola flyttas till Udine. — D. 10 dennes väntade man Neap. parlamentets svar på ultimatum; och det sades, att arméen dessförinnan icke skulle företaga något. Vid dess upbrott torde Konungen af Neapel begifva sig till Wien. — I inra Österrike upställas en reserve-armée.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 22 Februarii.

Sine ira, studio et metu.

Bidrag till svar på den frågan: finnas monopolier i Sverige?

Invånarne i Fräkne härad af Bohus län hade år 1818, genom sin Riksdagsfullmäktig, hos Kongl. Maj:t i underdånighet sökt, att ved, utan hinder af gällande förbud, och mot lindrig tull, måtte få, från nämnde härad, med öppna båtar utföras, samt tullen å bjelkar betydligt nedsättas m. m. Häröfver infordrades underdåniga utlåtanden af Kongl. Commerce-Collegium och General Tall-Directionen, som åter infordrade Köpungens Befallningshafvandes i nämnde län yttrande. På de skäl, Konungens Befallningshafvande anført, eller att hvarken Fräkne eller något annat härad i Bohus län äger sådant öfverflöd af skog, att det kan medföra behof af ved-utförsel, samt att invånarne i nämnde härad äga tillräcklig afsättning af ved, emot höga priser, så väl i Götheborg som de öfriga städerna och skärgården i Länet; och då tillåtelse för allmogon att i båtar och smärre fartyg utföra ved till Köpenhamn skulle öppna tillfälle till lurendragerier och tullförsnillningar, hvilkas förekommande å en vidsträckt kust redan är underkastad mycken svårighet *); kunde Commerce-Colle-

gium "destomindre i underdånighet tillstyrka nådigt bifall till ved-utförsel från Fräkne härad, som Collegium ansåg någon särskild frihet, i detta fall, för invånarne derstädes icke lämpligen kunna medgifvas" *).

Kongl. Maj:ts nådiga beslut i ämnet ses af följande bref till Commerce-Collegium:

Afskrift.

CARL JOHAN &c.

Wår ynnest &c. Wi hafva i Nåder låtit Oss föredragas Edert underdåniga Utlåtande, angående den af Riksdagsfullmäktigen från Fräkne härad af Bohus län, f. d. Talemannen och Riddaren af Wår Wasa-Orden, Lars Olsson, i underdånighet gjorda ansökning, att ved, utan hinder af en gällande förbud, måtte från samma härad till Köpenhamn, med öppna båtar och mot lindrig tull, få utföras; att tullen på utgående bjelkar eller balkar af furu och gran måtte

lighet — såsom ofta tydligt är bevisadt. Man lurendräger dock icke gerna med ved; varan är något voluminös och betalar icke risken. Frukta för lurendrageri grundar sig således icke derpå, att folket får segla med ved, utan derpå att folket får segla. Att binda människorna hemma och neka dem all rörelse, är således det, som måste blifva en önskan, så snart man vill prohibitif-system.

***) På detta särskild hvilas också hela styrkan af Collegii resonnement. Vi få se, om denna styrka varit stor nog, för att alltid göra sig gällande.

*) Ja, ganska mycken, man kunde säga omöj-

betydligt nedsättas, samt, med afseende på vedhandeln i Göltheborg, ett famnmätare-contor derstädes inrättas, till förekommande af tvister mellan köpare och säljare; och som Wi, med afseende å de af Eder anförda skäl, icke funnit för godt att i fråga varande ansökning bifalla; så varder Eder sådant till svar härmed i nåder tillkännagifvet; Och Wi befalle &c. Stockholms Slott d. 28 April 1819.

CARL JOHAN.

C. KLINTBERG.

Till Com. Colleg. ang: de f. d. Talemannen Lars Olssons und. ansökning att få från Fräkne härad på Köpenhamn försälja ved m. m.

Likheten med höga Originalen, intygar

A. HULTHIN.

Kongl. Com. Coll. Actuarie.

Sedermera sökte Presidenten i Kammar-Collegium, Hr. Friherre Löfvenskiöld, såsom ägare af Säteriet Säby i Skaraborgs län, hos Kongl. Majt i underdånighet, att ägaren af nämnde Säterie måtte (på skäl och mot vilkor, dem vi straxt få se) i nåder tillåtas att från Säteriets skogar utföra ved till utrikes ort. Öfver denna ansökan infortrade Kongl. Majt Dess Befallningshafvandes i Skaraborgs län underdåniga yttrande, hvarest handlingarne blefvo remitterade till Kammar- och Commerce-Collegierna *). Kammar-Collegium hörde sitt Advocatfiscals-embete, som, på skäl, dem Landshöfdinge-embetet förut anført, ansåg frågan förtjena särskildt nådigt afseende. Commerce-Collegium anmodade

*) Hvarlöre marchen varit i detta mål olika mot i det föregående, kan man icke inse, om det icke skett för att lemna Kammar-Collegium tillfälle att visa sin oväld i ett yttrande öfver en angelägenhet, som rörde dess egen President. Samma anmärkning kan gälla om Advocatfiscalsens hörande.

Konungens Befallningshafvande i Bohus län att uplysa, huruvida skogstillgången der i länet vore så tillräcklig, att utförsel af ved från kringliggande provincier kunde utan olägenhet för länets invånare medgifvas **). Derpå svarade Konungens Befallningshafvande, att länets vedbehof väl för närvarande var fyllt inom länet; men att, enär åtminstone $\frac{3}{4}$ af veden afsändes till södra orterna, under upgifven destination till Skåne, Göltheborgs stad och södra delen af länet finge förskaffa sig ved, till en icke obetydlig del, från Elfsborgs län; att, för 4 a 5 år tillbaka, då vedpriserne varit till största höjd upjagade, mycket bränsle från

**) Bohuslänsboar hade ju sökt utförselrätt. Detta bevisade ingen brist. Om denna ändock funnits eller genom utförseln blifvit förorsakad, hade den ju kunnat ge Skaraborgsläns boarne afsättning, äfven utan export till främlingen. Ju mer Bohusläningen afsatt, desto mer hade han behöft köpa; ju mer han fått för sin vara, desto mer hade han kunnat betala en annan för sin — förutsatt nemligen, att någon säljer, så att han sjelf ingen ting har, hvilket är mindre troligt. Kan Skaraborgaren med fördel sälja på Köpenhamn, så bör han kunna sälja med ännu större fördel på Göltheborg, om där är så högt pris, som Collegierne, efter Konungens Befallningshafvande, upgifvit. Hela denna ängslan att veta, hvar tillgången eller bristen finnes, var således öfverflödig. Den frågan hade besvarat sig sjelf, om de sökande fått concurrera. — För att förse Göltheborg med ved, har man ansett nödigt förbjuda utförsel af det omkring staden befuntliga förråd, men satt i fråga, om icke det skulle kunna gå an att låta ved inifrån landet gå förbi staden. Collegium handlade således icke consequent, då, vid frågan om utförsel-rättigheten för Bohusläningarna, Coll. icke gjorde en undersökning om tillgångarna i de kringliggande provincerna. Att ens tänka på utförselrätt för en Skaraborgsbo, då den redan var afslagen för Bohusläningar, var en orimlighet. Bristen eller faran för brist i Bohus län var ju redan erkänd, följaktligen äfven behöfvet af andra provinciers biträde.

Wermland till Götheborg ankommit; men att den tillförseln numera upphört; att från Skaraborgs län ved nästan aldrig blifvit till Götheborg transporterad; i anseende hvar till Konungens Befallningshafvande ansåg likgiltigt, om export af ved till utrikes orter från Wermlands och Skaraborgs län beviljades *).

För sin del yttrade Kammar- och Commerce-Collegierne, att, om frågan kunnat anses endast angå utförsel af ved från egendomen Säby, borde, i anseende till det högst obetydliga inflytande, denna utförsel medförde på skogshushållningen och vedtillgången i allmänhet, någon betänklighet deremot icke upstå. Men som Collegierne tillika trodde det böra komma i betraktande, att om den sökta särskilda friheten beviljades, sannolikt ej allenast flere skogsägare i Skaraborgs län skulle söka att komma i åtnjutande af samma förmån, utan att sådant med billighet kunde dem, mer än ägaren till Säteriet Säby, förvägras, men äfven invånarne i Rikets öfriga län, hvarifrån ved kan med fördel afyttras, finge anledning att göra anspråk på en lika tillåtelse, hvilken, i händelse den, emot nu gällande författningar, i nåder medgäfvos, oelbart komme att, i anseende till en låckande tillfällig vinst, föranleda till misshushållning, i synnerhet med den halfväxta skogen, som ofta till ved användes **), derutaf följden förr eller sednare skulle blifva brist och oskä-

liga pris på denna nödvändighets-vara inom landet; derföre och i anledning af hvad Konungens Befallningshafvande uplyst, att vedpriserna i Götheborg voro höga (11½ å 12 R: d rgl:ds. för samnen björk, 9 å 10 för al och tall, 8 å 9 för gran) samt vederbörande skogsägare i Skaraborgs län således icke saknade tillfälle att emot skälig betalning afyttra deras vedtillgång i berörde inrikes ort, hvilket äfven kan ske uti rikets sydligare provinser; yttrade Collegierne sig äga så mycket mindre anledning att, i afseende på den i fråga varande ansökningen, tillstyrka undantag från det allmänna stadgandet om förbud mot utförsel af ved till utrikes ort, hvilket sjö tullstaxan innehåller, som Kongl. Maj:ts nyss förut, eller d. 28 April 1819, då fråga om f. d. Talemannen Lars Olssons underdåniga ansökning *), i nåder ansett en sådan särskild frihet ej kunna beviljas. Kammar-Collegium öfverlemnade dock till Kongl. Maj:ts eget nådigste godfinnande, huruvida ett sådant undantag i författningarna måtte för ägaren af Säby säteri äga rum. Kongl. Maj:ts beslut i denna fråga inhämtas af följande nådiga bref:

Afskrift.

CARL JOHAN &c.

Vår ynnest &c. &c. Hos Oss har Presidenten och Commendeuren, Friherre Salomon Löfvenskiöld, såsom ägare till säteriet Säby i Skaraborgs län, i underdånighet anhållit, att då inga bergverk i orten funnos och afsättningen derstädes af skogsproducter vore såj litet lönande, att fällnings- och transport-kostnaden icke kunde blifva ersatt, Oss täcktes i nåder tillåta ägaren af berörde säteri att, utom nu till utförsel medgifne skogs-effecter, få från säteriets skogar utföra ved till utrikes ort,

*) Detta är naturligtvis likgiltigt, då man tvingar Bohusläningen att sälja sin ved hemma och kan räkna på den. Se i öfrigt föregående not.

**) Ja, men icke gärna till exportved. Dock — vi hafva redan nog ofta yttrat vår öfvertygelse, att skogsproducters förmånliga afsättning icke är rätta och säkraste sättet att föröda skog, icke ens så säkert som förbud mot afsättning.

*) Den ofvannämnde, gjord å Fräkne härads invånares vägnar.